

SZABÓ DEZSŐ FÜZETEK

6

*Az új honfoglalás felé:
A népképviselet.*

BUDAPEST
1935. FEBRUÁR HAVA
LUDAS MÁTYÁS KIADÁS

AZ ÚJ HONFOGLALÁS FELÉ.

A Karácsonyi Levél 2-ik része.

I. A népképvisélet.

Azokra a gondolatokra, amelyek itt következnek s amelyek a magyarság élethez jutásának elkerülhetetlen feladatait mondják, a mai politikai élet apró vigécei fölényes mosolygással mondják: — Szép, szép gondolatok. De sohasem lesznek egyebek, mint szép gondolatok. Mert ezek a gondolatok Magyarországon sosem lehetnek a „*reálpolitika*” alapjai.

Könnyebbség kedvéért elfogadom ezt a cudarul idegen szóösszetételt: *reálpolitika*. És kerszem: milyen tartalom van e rossz idegen szó mögött.

Mi a tényleges tartalma a fertelmes év: 1867 óta ennek a szónak? Annak a fizikában észlelt törvényszerűségnek a mintájára, hogy az erő a legkisebb ellenállás irányában érvényesül: egyszerűen röviden ez: *olyan politikát csinálni, mellyel legbiztosabban és leghamarabb kormányhatalomra jutunk és amellyel ezt a hatalmat a legkönnyebben a legtovábbra megtarthatjuk*. Vagyis: olyan államot csinálni a magyarság testén, mely az ország összes hatalmi tényezőinek védő és szerző gépezete. Hogy ezek a tényezők az illető kormányban lássák legfőbb biztosítékukat és minden életösztönük erejével igyekezzenek azt minél tovább a hatalmon tartani.

Mit jelent ez magyarra fordítva? Melyek ezek a tényezők Magyarországon? 1. Az idegen dinasztia. 2. Az idegen arisztokrácia. 3. Az idegen

magas klérus. 4. Az idegen ipari és kereskedelmi kapitalizmus és függvénye: az idegen sajtó. 5. A nagyrészt idegen legmagasabb katonai hatóság. 6. Az idegen magas bürokrácia. 7. Az idegen municipiumok.

Tagadhatatlan, hogy az 1867 óta napjainkig uralkodó kormánypolitika bármily jelszó vagy frazeológia mögött e tényezők számára bőven és kiadósan reális politika volt. És mely elemek nem jelentettek hatalmi tényezőt az uralkodó hatalom számára? A magyar parasztság, a magyar munkásság és a magyar szellemi munkások milliós és százezres tömegei. Ezek számára ez a „*reálpolitika*” a jelen minden szenvedésével, a ma megölt holnap egész jövőtlen vak reménytelenségével irreális politika: halálpolitika volt. így teljesüli meg az öt világrész legembertelenebb természetrajzi képtelensége: a magyar magyarság jövőjének tervszerű megépítése sohasem jelenthetett „*reálpolitikai*” Magyarországon.

Igaz: ezeknek az elemeknek is jutottak bizonyos *reálpolitikai* gyönyörűségek, ha nem is táplálók, de annál zajosabbak. Mert a kormányhatalom részesei fájdalmasan csak korlátolt számban lehetnek. így mindig sokan vannak olyanok, akik még csak szeretnének e hatalomra jutni. Ezek nagyon *reálpolitikusan* tudják, hogy mit jelent az nekik törtetésükben, ha nevüket a tömegek lelkesedő zaja löki előre. Ezeknek aztán egy átmeneti, még nem revideált, mondhatnám: „romantikus” alkalmi „*reálpolitikájuk*” van. Ez a pecsenye-előtti *reálpolitika* aztán tényleg minden jót megígér az élet e szomorú milliós statisztáinak. A fene turáni pogány magyarságtól az „intransigens” faji védelemig úgy ömlik az áldás ebből a fűrészelő *alreálpolitikából*, mint részeg szájból a tegnapi jó. Ez a másodrendű *reálpolitika* pontosan

a kormányhatalom küszöbéig ér. Erre a küszöbre fellépve aztán a hirdetője ezt mondja: — *Revideáltam.* — Jól meg kell érteni: nem azt mondja, hogy mit, milyen okokból milyen mértékben és módon és milyen célokért revideált. Egyszerűen ezt mondja: — *Revideáltam.* — És tényleg, ez csak egy szó s nem jelent semmilyen testi vagy lelki tevékenységet, lelkiismereti számadást, új termékeny lelki elindulást. És mégis valami halálosan komolyat, végzetesen tragikusat jelent a magyar munka milliós elítélteinek. Ezt jelenti: most már mehetek a fenébe és maradhattok ott, ahol voltatok. Elvégre is az a fő, hogy én maradjak a nehezen megszerzett hatalmon és erre a célra mégis csak jobb az a másik régbevált igazi réalpolitika, mely összes elődeimet a hatalmon tartotta.

További értelemben aztán jelenti a „reálpolitika”, a zsákmányra törtető politikai gangsterek mindennapi csatájának apró taktikáját. A szőnyegkihúzásokat, a megfúrásokat, az elfürészéléseket, a voks-musztangok ügyes meglasszózását stb., stb. Mindazt a piszkot, aljasságot és embertelenséget, melyekkel ezek a csatorna-Machiavellik napról napra demoralizálják a közéletet.

Az újlelkű magyar minden emberi tisztaságával, egész megváltó akaratú magyarságával halált jelent erre a hagyományos „*reál politikára.*” *Az újlelkű magyar a magyarság örök, egyetlen realitását a magyar munka milliós tömegeiben: a magyar parasztban, a magyar munkásban, a magyar szellemi munkásban látja. Minden más elemet csak annyiban tűr meg, amennyiben ezek az elemek az élet valamely nélkülözhetetlen funkcióját jelentik ez egyetlen realitás számára és csak azok közt a határok közt, melyek közt ez a jelentésük nyilvánvalóan megvan.*

Az újlelkű magyar halálosan megveti az apró taktikák, az ötvenpercentes megegyezések, a „közös platform keresések” a „közös nevezőre hozások”, a praktikus gyáva revideálásokat: az egész eddigi „*realpolitika*” meddő és szennyes módszereit. Ehelyett: tudva azt, hogy a régi korhadt világrend rothadt elemeivel nem lehet új világot építeni: minden felelőség heroikus vállalásával hirdeti a maga sérthetetlen új dogmáit, minden elemében szükségszerűen egységes gondolatrendszerét. És mikor az új tábor megnövekedésében elérkezettnek látja az időt: a több erő becsületes nyílt kényszerével, új életet adó, halálosan szigorú következetességgel valósítja meg a magyar élet új rendjét.

Mert az új magyar honfoglalás az élet minden terén, az egyén és közösség minden viszonylataiban: új morált jelent. Hiszen ez az új horizontú magyar sokkal jobban ismeri az emberi lélek mechanizmusát s a közösség élettani törvényeit, mintsem hinni tudná, hogy szennyes és beteg eszközökkel tiszta és egészséges kort lehet teremteni. Hiszen az ilyen eszközök szükségszerűen olyan embertípusokat és olyan közéleti levegőt teremtenek, hogy végzetesen lehetlenné teszik minden becsületes egyetemes érdekű cél megvalósítását. Bűnös és örült okoskodás az, mely ezt mondja: — Legyünk húsz évig szajhák, hogy aztán zavartalanul szüzek lehessünk. — Az új lelki felkészültségi magyar mindenekelőtt éppen a csatorna-machiavellik, a honmentő Rokámbolok, a politikai gangszterek és siberek megsemmisítését jelenti. Az új honfoglalás ehelyett a heroikus program-hirdető, a nyílt erővel harcoló, a minden szükséges történelmi leszámolásra kész magyar harcos típusát teremti meg.

Mert ez az új magyar már nem: „*kapcsol ki*”. 1867 óta a mai napig kedves divat, hogy egyetlen jelszóra, egyetlen köz-szenvedélyt jelentő problémára uszították a magyarság minden figyelmét. Minden más problémához odaénekelték: — Ennek bolygatása ma nem időszerű, ezt a kérdést ma okosabb dolog *kikapcsolni*, ne bontsuk meg a mai nehéz időkben a nemzet egységét ennek a kényes kérdésnek a feszegetésével, ne adjunk ellenségeinknek tápot stb., stb.

Sajátságosan: ezek a nagylelkűen *kikapcsolandó* problémák mindig olyanok, melyeknek megvalósítását a magyar magyarságnak, a magyar munka milliós tömegeinek legmélyebb élet-szükségei sürgetik. A magyarság így mindig „*kikapcsolt*” elem volt a saját hazájában. Ma az irredenta az az általános kloroformos kendő, mellyel a magyar lélek minden más veszélyre riadó ösztönét holtra kábítják. Micsoda gyalázatos, milyen minden magyar jövőt meggyilkoló üzletet tudtak csinálni a magyarság nagy történelmi tragédiájából!

Mi erre ezt feleljük: — Az élet összes folyamatai annyira egybehatók, minden folyamat annyira meghatározó eleme minden más folyamatnak: hogy egyszerre szembeszállunk minden megoldásra váró problémával és azokat egy új egységes gondolatrendszerrel egy teljesen új életrendben akarjuk megoldani. Hiszen bármelyik probléma *kikapcsolása* a vereség és a halál következményét jelentené erre az új honfoglalást jelentő jogrendre. És ha már valaki nem tud megélni a megszokott *kikapcsolások* nélkül: hát kapcsoljuk ki az uralkodó érdekszövetségek s a hódító idegenség érdekeit. *De az új életet*

követelő magyar problémák megoldásánál a legkisebb engedményre sem vagyunk hajlandók.

Mi már teljes lelki védettséggel nevetünk a „lassú fejlődés” és a „még rá nem érettség” sokszor bevált hülye és svihák nótáin. Minden nemzet életében előfordul olyan időpont: hogy a századokon át felgyült történelmi bűnök, elhanyagolások, ki nem elégített szükségek problémáit máról-holnapra kell egy új életrendszerrel megoldania. Az olasz fasizmus, a török kémalizmus és az újabb orosz fejlődés letagadhatatlan példák erre a tényre. Különben is, ma már az elemista gyermekek is tudják, hogy egy nép sincs „ráérve” semmiféle új intézményre: hanem csakis a már megvalósított új intézmények nevelik és érlelik rá a tömegeket az ezeknek az intézményeknek megfelelő lelkialkatra. Többször rámutattam, hogy a francia nép éppen a francia forradalom előtt volt legkevésbé *ráérve* a köztársaságra. Ismeretesek a 18-ik század royalista tömeghisztériái. Hogyan is érhetett volna meg a francia nép-
lélek a köztársaságra egy olyan uralom alatt: mely a vallás, a nevelés, a köz- és magánélet minden tényével és intézményével királyhívóvé kalapáltába lelkeket?! Aztán: megcsinálták a köztársaságot és ez a maga intézményeivel magához érlelte a lelkeket. Az emberi fejlődés folyamán igen sokszor így valósultak meg olyan új történelmi képletek, mérveket a régi rendszer hasznélvezői még e megvalósulás előestéjén is fölényes mosollyal *utópiának* neveztek.

1.

Kétségtelen: hogy annak a nagy történelmi vajúdásnak a mélyén, mely ma egész Európát válsággal gyötri, — még külpolitikai vonatkozásban is — az únió problémája áll. A millió

életérdekből előparancsoló új történelmi cél: *az államot bizonyos uralkodó érdekszövetségek részvénytársaságából átalakítani a munka nagy tömegeinek, a nemzet egész testének védő és szerző gépezetévé.* Olaszország, Törökország. Oroszország, Németország történelmi laboratóriumok, ahol e nagy cél irányában indultak meg jelentős kísérletezések.

Természetes: hogy ez új állam megépítésénél a törvényhozás módjának, a népképviselőlet formájának van elsősorban döntő jelentősége. Ezért érthető, hogy az összeomlás óta e körül a kérdés körül puffant el a legtöbb szó-bomba. Itt kell a dolgok legmélyére világitanunk: mert a napi divatok vigécei és a zsákmányukért remegő érdekeltek lármája nyomán itt történtek a legmélyebbre ható tévedések.

Új bölcsek akadtak, akik kimondták a Francia Forradalom és a demokrácia csődjét. Követelték a visszatérést a kevesek uralmához. Igen sokan: nyíltan az olasz, titokban az orosz diktatúra igézete alatt: a diktatúra egyedül megváltó erejét hirdették. A legelgurultabbak pedig a rendiség és a középkor uralkodási formáinak visszahozatalát sürgették.

Azt hiszem, hogy akik a Francia Forradalomtól megindított demokratikus fejlődés csődjét hirdetik: a mai napok fáitól nem látják az évek erdejét és a leglényegben tévednek. Mert ha a dolgok mélyére látnának, észrevennék: *hogy a mai válság éppen ennek a demokratikus fejlődésnek szükségszerű történelmi állomása. A Francia Forradalomtól megindított demokratikus fejlődés ebben a válságban fogja megtalálni azokat az új formákat, amelyek erejével az elkövetkező új korban szélesebb és biztosítottabb demokráciát jelenthet.*

A gazdasági, politikai és szellemi téren a Francia Forradalomtól megvalósított szabadságverseny mélyén az a történelmi ösztön dolgozott: hogy minden egyéni érték és erő felszabadulhasson az új világ megépítéséhez. De meg kell gondolni, hogy a tizenkilencedik század csak első állomása ennek a demokratikus fejlődésnek és így nem lehet csodálkozni, ha az első megvalósítás mámorában a szabadverseny biztosítására megteremtett szabadságok mellé elfelejtették e szabadságokat megtartó biztosítékokat is létesíteni, így jött létre aztán a végzetes fejlődés: a verseny szabadsága minden téren a legmegemésztőbb zsarnokságra, illetőleg: a munka tömegeinek teljesen reménytelen szolgaságára vezetett. Gazdasági téren a kártelek, trustök és más üzleti gangek, politikai téren a rejtett párt-diktatúrák, sajtóban és szellemi téren a politika és üzlet egyesült hatalmas pusztítóbb zsarnokságot jelentenek az előző korok minden zsarnokságainál. És ebben a halálos fejlődésben a történelmi, az emberi kiválasztás a Darwintól megjelölt természeti kiválasztás ellenkezőjévé fejlődött. A testükben és lelkükben minél egészségesebb, minél gazdagabb keletű, a szellemi értékekkel minél magasabbrendű egyének helyébe a minél immoralisabb, a betegségeiket és bűneiket is törtető eszközökké, versenytényezőkké tevő, szellemileg alsórendűen állati ravaszú egyének jutottak az élet uraivá. Szükséges-e állításom bizonyítására típusokat idézni ide a gazdasági, politikai és szellemi életből?

Mármost: ez nem a Francia Forradalom, nem a demokratikus fejlődés csődje. Ellenkezőleg: ez éppen fokozatos és végleges el sikkasztása annak az egész történelmi akaratnak, mely a Francia Forradalmat és a demokratikus fejlődést megin-

dította. Mert a Francia Forradalom folytatását, a demokratikus fejlődés új szükséges állomását végzetes tévedés a szabadversenytől megteremtett kapitalista zsarnokságban látni. Hisz ez éppen halálos ellensége, megsemmisítője e két nagy történelmi mozdulásnak. A Francia Forradalom, a demokratikus fejlődés folytatását, vagy legalább is a történelmi akaratot erre a folytatásra: ma az olaszországi, oroszországi s talán a törökországi és németországi kísérletek jelentik.

Tudom, hogy a tájékozatlan vagy elfogult s a szavaktól a lényegét nem látó elme elképed erre az állításra. És ez az elképedés onnan van, hogy a szabadság, a liberalizmus és a demokrácia fogalmába okos ravaszsággal beopták a korlátlan, minden eszközt megengedő szabad verseny jegyét. Így lett aztán a szabadságból a zsákmányemberek szabadsága a munka elítélt rabszolgáival szemben. Így lett a liberalizmusból egész társadalmi osztályokat, fajokat vagy nemzeteket kiszákmányoló és elnyomó antiliberalizmus. Így hamisították a demokratikus fejlődést a legeggyetemesebb szolgásgot és megkötöttséget jelentő antidemokráciává.

Egy történelmi fogalmat nem elvont okoskodások határoznak meg. Mi a demokrácia feladata a mai élet valóságában, adva lévén a világháború gázténye és a mai politikai, gazdasági és szellemi zsarnokságok minden tömeget és munkát kiszákmányoló hatalma?

Röviden összegezve ez: megszüntetni, eltakarítani a Francia Forradalomtól megindított demokratikus fejlődés útjából mindazokat az okokat és folyamatokat, melyek ennek a tömegek felszabadítására, minden munka védelmére irányuló történelmi akaratnak meghamisításával a tömegek újabb, egyetemesebb szolgásgát min-

den munka korlátlanabb kizsákmnyolását jelentő zsarnokságokhoz vezettek. Tehát:

j) *A nagy Francia Forradalomban és később alkotott szabadságjogok mellé megalkotni c szabadságok biztosítékát.*

2. *A versenyt minden téren olyan keretek közé állítani, hogy a szabad zsákmány minden lehetősége megszűnjék s minden egyéni termés és munka teljes védelmet találjon.*

3. *Az állami élet mindennapi építését, a törvényhozást, az egész történelemcsinálást olyan intézményekben és formákban valósítani meg, hogy ezek minden lényükben és mozzanatukban történelmi ránevelést jelentsenek a nemzet egész tömegének: a közösség céljainak, problémáinak megismerésére, megvalósításuk módozataira, az egyén érdekeinek és jogainak helyes meglátására, ez érdekek és jogok egészséges és termő be Kapcsolódására a közösség életébe. Szóval olyan új államot teremteni, mely minden intézményében minden percben folytonható történelmi nevelés arra, hogy a nemzet egész tömege állammá, az ország egész teste parlamentté fejlődjék.*

Aki a dolgok mélyére lát, észreveheti, hogy minden esetleges zavaró tünetek dacára: az Olaszországban és Oroszországban beállt változások haiározott megindulást jelentenek az állam ilyen-szerű átalakítása irányábarLágen: ezekben az országokban *nem* a Francia Forradalom csődje tel-jesedett meg. *Ellenkezőleg: ezekben az országok-ban a demokráciát megindító Francia Forradalom eredeti történelmi akarata keresi az utakat, hogy megsemmisítve azokat az akadályokat és zsarnokságokat, melyeket a szabadverseny-ánárkia teremtett meg q történelmi akarat útjába: megalkossa a demokrájcia új, szélesebben védő és termő korát, melyben már minden szabadságnak*

megépített biztosítéka is van s melyben az állam már a nemzet egész tömegének védő és termő gépezete.

Igaz, hogy mindkét országban ez egyelőre a diktatúra formájában történik, de ez nem téveszthet meg olyan elmét, melynek horizontjában ott van az emberiség történelmi fejlődése. Hiszen mindkét országban lényegében a dolgozó tömegek érdekeinek megszervezésére törekszik a történelmi kísérlet és úgy, hogy az megvalósításokat és történelmi ránevelést jelent egy elkövetkező intézményesen biztosított szélesebb demokráciára. Természetesen: az új demokratikus állam nem lesz sem fasiszta, sem boiseviszta. De a maga új jogrendjében értékesíteni fogja e két történelmi laboratórium értékes kísérleti eredményeit.

Aztán: a történelem folyamán az új jogrendet általában diktatúrák valósították meg. De a diktatúrák mindig csak átmenetiek s történelmi értékük annyiban van, amennyiben: 1. olyan új erőviszonyokat tudtak teremteni a nemzetben, melyek az új jogrend érdekeinek teljes védelmét jelentik. 2. Az új jogrend lelki feltételeit a nemzet ösztönösen megnyilatkozó lelki tényezőivé tudták beidegzeni. A polgári demokrácia számára ilyen új erőviszonyokat teremtő és történelmi beidegző diktatúrát a Francia Forradalom és a Napoleon uralma jelentettek.

2.

Az itt elmondottak megvilágításában megláthatjuk, milyen történelmi értéke van a népképviselőlet mai formájának. A mai népképviselőleti forma megvalósításánál nagy általánosságban véve két ellentétes tábor küzd. 1. Azok, akik a választói jog valamilyen megszorítását, olyan módozatát követelik, hogy a parlamenti kiválasztás minden súlya legyen az úgynevezett művel-

tebb elemeknek. 2. Azok, akik a választójog teljes, korlátlanul általános kiterjesztését akarják a titkos szavazás formájában.

Lassúk először az első forma értékét, nem az elvont okoskodás mondataiban, hanem a magyar valóságok egybeháló tényei közt. Melyek ezek a „műveltebb elemek?”

Ezek: 1. A nagybirtokosok és az arisztokrácia, az ipari és kereskedelmi kapitalizmus. A magas klérus, a magas bürokrácia. 2. A középosztály latájner elemei: az egyházak, az iskolák, a hivatalok alkalmazottai. A kereskedelem és ipar közép és kisebb tényezői és bizonyos vonalon felüli alkalmazottak. A közép- és kisbirtokosság.

A két csoport közül az első azokat jelenti, akik régi hagyományok, vagy az állam-üzletben elfoglalt új szerepük erejével kitermelik a nemzet tömegeit, az egész nemzeti munkát. A nagy zsákmányok erősei, akikkel szemben éppen annak a parlamentnek kellene megvédenie a dolgozó tömegeket, a munka jogait, amelynek létrejöttében nekik van döntő szerepük. A magyar faj szempontjából pedig végzetes tényező az is: hogy e csoport elemei minden képzeletet meghaladó arányban idegenek: idegen agyúak, idegen szívűek. idegen zsebűek.

A második csoportnak, az úgynevezett közepépzisztenciáknak igen jelentékeny része alkalmazott, azaz: megkötözött, befolyásolható, összes életérdekein át irányítható helyzetben van és így szava/atában egy társadalmi réteg organikus szabad akaratának megnyilvánulásáról szó sem lehet. A többi, kevésbé megkötött elemeknek pedig hatalmas aránya megint idegen.

Még megdöbbenőbb az eredmény, ha megvizsgáljuk e „műveltebb elemek” műveltségének

tényleges értékét a népképviselőlet létrehozásában. Az első csoport elemei, a gigászi magánérdekek megépítői igaz, halálos biztosan látják a céljaiknak megfelelő eszközök és utak értékeit. De vajjon így van ez a második csoport elemeinél, a középegzisztenciák nagy tömegeinél is? Vajjon egy tanárt az a műveltsége, hogy elsőrendű szakértő az ó-zend lány aspirátaiban, vagy a tizenhatodik század magyar irodalmában érvényesült hatásokban: ráképesít-é arra, hogy helyesen, az élet legmélyebb érdekeitől megokoltan lássa a történelmi élet problémáit, az államépítés mindennapi feladatait? És hasonló kérdést tehetünk fel a művelt középosztály bármely más állást betöltő egyedénél. Ezer kísérletezésben tapasztaltam, hogy amikor a közélet, az állam nagy kérdéseiről, pld. külügyi problémáinkról, a föld-reform formáiról, az adórendszer vagy a polgári per-rendszer szükséges reformjairól beszéltem egy egyelemi vagy másféle tanárral, egy miniszteri tanácsossal vagy szolgabíróval, egy pappal vagy orvossal: ezek sokkal tájékozatlanabbak, valósággal gyermekded lelkivilágot mutatnak e problémákkal szemben, mint a szervezett munkásság vagy igen sok esetben a szervezetlen parasztság elemei. Egész morális felelősséggel merem végső eredményként a következő állításokat adni:

A választójognak a fennebbi értelemben vett „konzervatív”, vagy „nemzeti szempontú” megszorításánál:

1. A nemzet tömegeinek nagy kitermelői, a magánérdekek nagy zsákmányosai döntő súlyukkal a parlamenti kiválasztásban állandó veszélyt jelentenek a dolgozó nemzet egyetemére s az állami és társadalmi élet fejlődésére.

2. Az úgynevezett „művelt magyar középosztály” egyrészt megkötöttségénél, másrészt annál a ténynél fogva: hogy a legkevésbé tájékozott a saját legmélyebb életérdekeiről, az egyetemes közéleti, politikai és szociális kérdések felől: kedvezményezett szerepével a parlamenti kiválasztásban csak nevelheti az előbbi pontban megmutatott veszélyeket és egészségtelen állapotokat.

3. A választójog minden ilyen megszorítása a hódító idegenek kizsákmányoló hatalmát jelenti a magyar faj munkája fölött.

Mit ígér a másik tábor igazsága, az egyenlő választójognak kiterjesztése minden teljeskorú egyénre? Természetesen, itt sem az elvont érvelések gyönyörűségeit vizsgáljuk, hanem: a ragadozásra és leigázásra már az anyacsókban felajzott emberek valóságát.

Ha ezt a választási módot becsületesen hajtják végre — és tegyük fel ezt a legjobb esetet —, a hatalom és pénz befolyása a választás eredményére igen csekély lehet. Mely tényezők határozzák meg ebben az esetben az eredményt? A következők:

1. Az egyéni és osztályérdekek.
2. A kor divatos politikai hangulatai.
3. A jelölt ügyessége.

Az első pont alá foglalt tényezők egészségesek és maguktól értetődők. De mely osztályoknak van tudatos ideológiájuk, organikusan helyes horizontjuk összes érdekeikről? Van először is a nemzeti munkát kitermelő érdekszövetségeknek. Ezek óriási arányban idegen elemek, és ha nem is volnának azok: az új állam éppen ezeknek a történelmi és szociális veszélyét akarja elhárítani a nemzeti munka nagy tömegei fölül. Azután van a szervezett munkásságnak. Ez dolgozó, tanulmányos, intelligens és igen értékes ember-réteg. De

letagadhatatlanul — a fejlődés sajátos kényszeréből — ez az elem az egész világon uralomra törő zsidó nacionalizmus befolyáskörében van s így nem tud a magyar problémák összességére az a ható tényező lenni, mely értékénél fogva lehetne. De ez nem az ő történelmi hibája. Az úgynevezett magyar nacionalizmus rugdosta a hatalom minden eszközével ebbe a befolyás-körbe. És kérdés: nem lesznek-e a magyar parasztság milliós tömegei is ugyanennek a végzetnek a zsákmánya?

E két, aránylag csekélyszámú elem kivételével: a nemzet többi, milliós tömegeinél, a „művelt” középosztálynál, a falu népénél: tudatos osztály ideológiáról, arról, hogy az illető osztálynak milyen organikus szerepe van és kell, hogy legyen a közösség életében és hogy ez a szerep milyen jogokat és kötelességeket szab meg számára: szó sem lehet. Ami pedig a választást meghatározó egyéni érdekel jelenti: ez ezeknél az elemeknél mindig Ézsau-porció, melyért társadalmi osztálya és az egész magyarság érdekeit, gyermekei jövőjét adja cserébe.

Tehát: a demokratikus történelmi nevelésben nem részesült nemzet óriási többségű részénél az általános titkos választójog ma divatos formájában: a kor divatos politikai hangulatai és a jelölt ügyessége volnának döntő hatással a választás eredményére.

Kik teremtik meg a kor divatos politikai hangulatait? Az uralkodó érdekszövetségek és a közélet új éhségek szimatján elinduló szabad zsákmányosai. Szóval: túlnyomóan élődi vagy idegen elemek. Főszközüik: a sajtó és a párt. A százpercben idegen érdekű, idegen lelkű sajtó, melynek magyar alkalmazottai csak szomorú janicsárok, kik a német vagy zsidó imperializmus

számra mozognak betűket. És a pártok? A „magyar” parlamentben vannak különböző arcú pártjai a keresztény németiségnek, a zsidó érdekeknek, az uralkodó érdekszövetségek egyesített érdekeinek. De azoknak az új kulturális, szociális és gazdasági követelményeknek, melyek a magyarság, a magyar munka milliós tömegeit új honfoglaláshoz juttatnák, még szószólója sincs.

Hogy a kor divatos politikai hangulatainak konjunktúrás kihasználása — még ha ezeket a hangulatokat az élet legmélyebb szükségei termik is meg — milyen pusztító hatással van a magyarság politikai fejlődésére s minden sürgető problémájára: mutatja az a becestelen és lelkiismeretlen eljárás, mellyel az irredentát a belpolitikai törtetés eszközévé tették. A népszerűség egy olyan olcsó és kiadós formájával állunk szemben, mely minden lelkiismeretlen kalandort, minden műveletlenséget és tehetetlenséget a politikai élet Hunyadi Jánosává emelhet. Van-e olyan magyarpusztító politikai rendszer, amely mellé ne lehetne ma nagy tömegeket megnyerni, ha ügyesen be-kandirozzuk a kor e mély tömegszenvédélyével? Kell-e példákat hoznom?

A választás eredményét meghatározó harmadik tényező: a jelölt ügyessége. Jól meg kell érteni: *nem a jelölt értéke, hanem a jelölt ügyessége*. Magyarabbul, sőt turáni magyarul: *a jelölt svadája és immorális képességei*. Hogyan tudja felelőtlen szavaival maga mellé gyűjtani a tömegszenvédélyeket, milyen ügyesen lelkiismeretlen kortesfalkával tudja felcsaholtatni a voksokat. Az alkohol, a hazugság, a szennyes szenvédélyek milyen maró levélvel tudja kiönteni a voks-ürgét a rejtekéből: ez határozza meg, hogy kik csinálnak a magyarság számára törvényt, államot, életet: történelmet.

Milyen védelmet, milyen jövőt jelent a dolgozó magyarság tömegei számára az a képviselői rendszer, melyben a képviselő, amint egyszer markába kaparította a mandátum sokat ígérő vadászjegyét: elfelejtheti minden ígérését, csinálhat, amit akar s korlátlan szabadsággal követheti egyéni éhségei zsakmány-útait? Nem történt-e meg újabban sok helyen egész Európában, hogy az uralkodó érdekszövetségek kormánya maga létesített magának üvöltve szociális paraszt, munkás és polgári radikális pártokat? Természetesen nem azért, hogy ezeknek a néprétegeknek, melyekhez semmi organikus kapcsolatuk nem volt, az érdekeit kiharcolják. Ellenkezőleg: éppen azért, hogy e rétegek jogos elkeseredéseit veszély nélkül lezúgathassák a maguk bő szócatornáin. És aztán: ha valami válság üt be: megható szó-kakas viadal után „kössenek paktumot” vagy „fuzionáljanak”, vagy legalább is „kibéküljenek” hangosan pukkanó nesze-semmifogd meg „vívmányért” a kitermelő érdekszövetségek kormányával. Van-e a politikai becsstelenségnek, a nép-becsapásnak olyan módja, mely a mai Európában nem volna parlament-képes?

És milyen politikai, milyen történelmi nevelést jelent e választási forma, akár megszorított, akár általános formájában a nemzet dolgozó nagy tömegei számára? Erre a kérdésre talán a mai törvények keretei közt nem is lehet teljes választ adni. Nincs még Balzac-, Dosztojevszky-, vagy Zola-regény, mely visszaadta volna a modern választási küzdelmek összes irtózatossá mélységeit. De aki tudja: mennyi rágalmat, lelkiismeretlen uszítást, megvesztegetést, hazugságot, alkoholt, csalást, felbujtási jelent egy-egy választási Marengo vagy Waterloo, nem fogja túlzottan venni ezt az állítást: *a népképviselői mai for-*

mája állandó szervezett demoralizációja a nemzet egyetemének.

És milyen emberi kiválasztást jelent a történelemcsinálás számára ez a képviseleti forma? Érdekes jelenség: mennyi hazafias aggodás történt akörül, hogy ki szavaz és ki nem szavazhat. De sokkal kevesebb érdeklődés reszketett akörül a kérdés körül: kire szavaznak és kire szavazhatnak. Pedig ez a döntő tény a nemzetek sorsában. Amíg a minden morális és szellemi érték nélkül a politikai hatalmak körül lézengő közéleti selyemfiú, a törvényerdő minden rejtelmében kitanult dú-ügyvéd, a kártyabarlangok pinkapénzétői nagyobb falatokra vágyó újságíró és a társadalmi mocsár egyéb fortéiméi történelmi tényezők lehetnek a szavazás útján: a nemzetek kenyere, sorsa, éleie mindig a szabad zsákmány halálos végzete alatt áll. Aligha túlzott az állítás: *a népképviselet mai formájával — kevés kivétellel — az ország morál, műveltség és képesség szempontjából legkevésbé értékes elemei jutnak az ország sorsa irányításához.*

Nincs más kivezető út: szakítva minden elfogultsággal, meg kell alkotni a népképviselet oly formáját, *mely állandó történelmi nevelést jelent arra, hogy a nemzet egész tömege állammá, az ország egész teste parlamentté legyen.*

3.

A következő tervezetben természetesen tartózkodom minden részletezéstől. Az ilyen egyetemes vonatkozású intézménynél a részletes kidolgozás csak az összes idetartozó adatok megvizsgálásának s az illetékes szakértők meghallgatásának eredményén épülhet fel. És még az így elért eredmény is csak kísérleti formának tekinthető, mely aztán a gyakorlati megvalósításban az

észlelt tapasztalatok tanításai szerint folyton-folyvást tökéletesíthető, mindig azzal a törekvéssel, hogy az új állam fennebb megjelölt nagy történelmi célját minél szélesebb és teljesebb értelemben valósítsa meg.

Az ország új felosztásánál bizonyos számú választókerületre nem adminisztrációs szempontok döntenek, hanem az a törekvés: hogy a választókerületek földrajzi, gazdasági, ethnikai vagy bármely más belső, organikus okból lehetőleg valamilyen egységet jelentsenek. A választókerület minden huszonnégy évet betöltött férfi vagy női tagjának mindenegyéb megkötés nélkül szavazati joga van. Minden kerület titkos szavazat útján választ egy 50-60 tagú választó parlamentet s így a vidéki parlamentek száma egyenlő a választókerületek számával.

E vidéki parlamentben a mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és szellemi munkájú érdek- és sorsközösségek (mezőgazdasági munkásság, kisbirtokos, középbirtokos stb. stb.) a kerületben meglévő számarányuknak megfelelő képviselővel vesznek részt. Így az 50-60 tagú vidéki parlamentek összetételük arányszámaiban hű kifejezői lesznek a kerületek érdekviszonyainak.

A vidéki parlamenteknek háromféle funkciója van:

1. A maguk kebeléből három képviselőt választanak az országos parlamentbe.

2. Megvitatják a törvényjavaslatokat, mielőtt azok az országos parlament elé kerülnének.

3. Mint egy szabad, a kormánytól és adminisztrációtól nem függő, de a szakminisztériumokkal és megyei hatóságokkal meghatározandó viszonyban levő legfelső testület: vigyázná és szorgalmazná a kerület egészségi, kulturális, gazdasági, szociális stb. érdekeinek kielégítését.

Az országos parlament három-három képviselőjét a vidéki parlamentek tagjai a maguk kebeléből titkos szavazattal választják. Az így megválasztott országos képviselő parlamenti működése követi a vidéki parlamentjétől kapott utasításokat. Ha ezektől eltér, a vidéki parlament megfoszthatja mandátumától és újat választhat helyébe.

A vidéki parlamentek abban az esetben is megfoszthatnák mandátumuktól képviselőiket, ha azok nem teljesítik lelkiismeretesen képviselői hivatásukat. A mandátumuktól megfosztott képviselők megszűnnek a vidéki parlament tagjai is lenni.

Az országos képviselők képviselőségük alatt sem az államnál, sem bármily gazdasági vállalatnál semmiféle hivatalt, megbízatást vagy tiszteletbeli állást nem vállalhatnak. Ügyvéd és pap az országos parlament tagja nem lehet.

Külön törvény állapítja meg a kormány tagjainak vagyoni és büntetőjogi felelősségét hatalomgyakorlási tényeiért.

Minden törvényjavaslat az országos parlamenti tárgyalás előtt megküldendő a vidéki parlamenteknek és ezek megvitatás után követjeiknek utasítást adnak, hogyan viselkedjenek az új javaslattal szemben.

Külön törvény szabályozza, hogy a vidéki parlamenteknek milyen felügyeleti, kezdeményezési szerepe van a kerületek belső ügyeiben.

A vidéki parlamentek évenként szeptembertől júniusig minden hónapban kötelesek ülést tartani. E havi ülések tartamát a szükségek szerint a vidéki parlament többsége határozza meg.

Az országos parlamentnek négyszáznál kevesebb tagja nem lehet. A kisebb szám rendkívül veszélyekkel jár. Egy kisszámú parlamentben

bármely idegen hatalom vagy érdekszövetség könnyen végzetes befolyásra tehet szert.

Az országos parlament nagy része a vidéki parlamentek képviselői. De egy bizonyos szám — 60-80 — az ország közismert szellemi és szaktekintélyeiből választandó. Ezeket a szellemi kiválóságokat országos listából szintén a vidéki parlamentek választják. Ebben az esetben minden vidéki parlament szavazata egy szavazatnak számít.

A törvényhozás második kamarájának formáját az a szellem fogja megteremteni, mely ezt az új, erős nép-parlamentet megalkotja. Ez az új demokratikus íelső kamara bizonyára nem fog ismerni sem örökös, sem kinevezett, sem bármi-féle ranggal vagy állással hivatalosan járó tagságot.

Tudom, e tervezetre az lehet az első kritika, hogy vannak hasonlóságai több más történelmi kísérlettel. Ezt a kritikát dicséretnek veszem. Mert mikor egy roppant élő történelmi organizmus működésének akarunk új megnyilatkozási rendszert teremteni: mindent csak a saját egyéni ujjunkból szopni, csupán azért, hogy nagyon újak és eredetiek legyünk: komikus és bűnös dolog.

Lesznek, akik „nemzeti bolsevizmusnak” fogják keresztelni e tervet, ezek az élet kitagadottjai, akiktől a gondolkodás adománya megtagadtatott a siralomnak e kies völgyében. Hiszen még ha teljes lemásolásban is vennénk át bizonyos formákat a bolsevizmusnak nevezett történelmi kísérletből: ez még megközelítőleg sem jelentene bolsevizmust. Mennyi formát veit át a kereszténység, az Egyház a gyűlölt és elátkozott pogányságtól és csordultig tudta tölteni a maga

szellemével! De különben is: itt igazán nem ez az eset áll fenn.

E tervezetnek nagy előnye, hogy úgy védené meg a közösség érdekeit, hogy nem nyomná el az egyéni kezdeményezést. Úgy engedné érvényesülni a szakértelmet, hogy a közös munkálkodásban mindenki láthatná az élet összes tényezőinek egymásra hatását s így az egyoldalúságok, korlátolt látások végzetes hatását megakadályozná az ország összes problémáinak egységbelátása. Aztán: fokozatosan mind teljesebben lehetlenné tenné a szabadsákmányosok, a lézengő ritterek érvényesülését a közéletben. És végül és legfőképpen: az ország egész történelmi élete, egész élete, minden intézménye és megnyilvánulása mind szélesebb és teljesebb értelemben volna a nemzet összes szükségeinek, az ország minden adottságának megfelelő egyetemes nemzeti akarat megnyilvánulása. Még pedig úgy, hogy a közélet minden mozzanatában, az államépítés minden percében: állandó történelmi nevelést jelentene a nemzet minden egyes tagjának.

Azt hiszem, hogy e terv vezető gondolatának megvalósításával a legkevesebb megrázkódtatással és áldozattal jutnánk el ahhoz az *Új Államhoz*, melyet most különböző országokban tragikus, véres, vagy az egyént túlságosan elnyomó vajúdásokkal keres a népek megújódási ösztöne.